

03980200334505
RPW/14643/2020 P
2020-05-05

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

DKO-WOK.054.21.2020.MK

Warszawa, 30 kwietnia 2020 r.

Pan
Tomasz Grodzki
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Odpowiedź na oświadczenie nr BPS/043-08-217/20

Szanowny Panie Marszałku,

składam na Pana ręce odpowiedź na oświadczenie Senator RP Pani Agnieszki Kołacz-Leszczyńskiej, złożone 30 marca 2020 r. podczas 8. posiedzenia Senatu RP, w sprawie zdalnego nauczania.

Szanowna Pani Senator,

odpowiadając na pytania postawione w oświadczeniu proszę o przyjęcie następujących informacji.

W związku z panującą na terenie kraju epidemią, Ministerstwo Edukacji Narodowej przygotowało i wprowadziło rozwiązania, które umożliwiają szkołom i placówkom działanie w zmienionych warunkach organizacyjnych, w szczególności pracę z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

20 marca 2020 r. Minister Edukacji Narodowej wydał rozporządzenie w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku zapobieganiem,

przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19.¹ Na podstawie ww. rozporządzenia od 25 marca br. szkoły i placówki realizują zadania z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Tam gdzie jest to konieczne, realizowanie zadań dydaktyczno-wychowawczych możliwe jest również w inny sposób, ustalony przez szkoły i placówki, w uzgodnieniu z organem prowadzącym.

Dyrektor wspólnie z nauczycielami zdecydowali o tym, w jaki sposób są prowadzone zajęcia z uczniami. Jednocześnie w rozporządzeniu wskazane zostały różnorodne narzędzia, z których mogą korzystać nauczyciele w pracy z uczniami. Dyrektor szkoły miał obowiązek ustalić także sposób, w jaki będzie oceniana praca uczniów.

Ministerstwo Edukacji Narodowej przygotowało poradnik dla szkół, w którym dyrektorzy, nauczyciele, uczniowie i rodzice (opiekunowie prawni) znajdą informacje i wskazówki pomocne im w pracy i nauce.² W materiale tym podkreślono w szczególności, że konieczne jest takie planowanie i realizacja procesu kształcenia przez szkoły, które będzie uwzględniać różnorodne uwarunkowania, w tym ograniczenia związane ze specyfiką nauczania na odległość, jak również wynikające z aktualnej sytuacji epidemiologicznej. Oznacza to m.in., że tylko część lekcji, w miarę możliwości, powinna odbywać się „na żywo” (w czasie rzeczywistym), natomiast pozostała część powinna być realizowana przez dostępne platformy i komunikatory, przez które nauczyciele udostępniają uczniom odpowiednio przygotowane uprzednio materiały do nauki.

Kluczowe jest, aby nauczyciel, wykorzystując technologię do nauki na odległość nie tylko dobrze przygotowywał poszczególne zajęcia, ale również przygotowywał do nich uczniów. Obowiązkiem nauczyciela jest zatem komunikowanie uczniom celu/celów zajęć, właściwy dobór materiałów do zajęć, wybór odpowiedniej formy zajęć i metod pracy, jasne i zrozumiałe określenie wymaganych od ucznia aktywności, wspieranie uczniów w ich realizacji, dawanie wskazówek, instrukcji itd.

W materiale znajdują się także propozycje narzędzi i materiałów wraz z odesłaniem do adresów/linków źródłowych i krótkich filmów instruktażowych, służących przygotowaniu i prowadzeniu pracy zdalnej z uczniami.

Choć obecna sytuacja związana z wprowadzonym w Polsce stanem epidemii zobligowała szkoły do realizacji określonych zadań związanych z organizowaniem kształcenia na odległość, nie oznacza, że

¹ Dz. U. poz. 493.

² Poradnik jest dostępny na stronie <https://epodreczniki.pl/ksztalcenie-na-odleglosc>.

uczniowie i nauczyciele są zobowiązani do korzystania wyłącznie z komputera z dostępem do Internetu (w tym do korzystania tylko z jednego narzędzia, jakim jest e-dziennik). Za dobór narzędzi pracy zdalnej odpowiadają dyrektorzy szkół i nauczyciele. Zachęcamy dyrektorów i nauczycieli do zapoznawania się z informacjami publikowanymi na stronach internetowych Ministerstwa Edukacji Narodowej i Ministerstwa Cyfryzacji, przydatnymi do planowania i realizacji nauki zdalnej, w szczególności:

<https://www.gov.pl/web/edukacja/lekcje-z-internetu>

<https://www.gov.pl/web/edukacja/nauka-zdalna>

<https://www.gov.pl/web/cyfryzacja/nauczycielu-poprowadz-lekcje-online>

<https://www.gov.pl/web/zdalnelekcje/poradnik-dla-dyrektorow>

Oprócz rozwiązań prawnych, Ministerstwo Edukacji Narodowej podjęło, i w dalszym ciągu podejmuje, inne działania, które mają na celu wsparcie szkół (dyrektorów i nauczycieli) oraz uczniów i ich rodziców (opiekunów prawnych). Zintegrowana Platforma Edukacyjna, dostępna pod adresem www.epodreczniki.pl, jest miejscem gdzie obecnie znajduje się ponad sześć tysięcy materiałów edukacyjnych, przeznaczonych dla wszystkich etapów kształcenia, zarówno ogólnego jak i zawodowego. Niemal każdy materiał dydaktyczny zawiera pytania otwarte lub ćwiczenia interaktywne.

Wszystkie treści zamieszczone na platformie dostępne są przez przeglądarkę internetową i nie wymagają instalacji ani dodatkowego oprogramowania. Użytkownicy mogą wyszukiwać materiał poprzez słowa kluczowe, lub po treściach podstawy programowej. Wyszukane materiały można zapisać w swoim profilu jako ulubione albo udostępnić uczniom (jedynie materiały do edukacji wczesnoszkolnej, ze względu na swoją specyfikę, mają wyłączoną opcję udostępniania zadań). Instrukcje, m.in. jak udostępnić taki materiał, można znaleźć pod adresem: <https://epodreczniki.pl/a/filmy-instruktażowe-i-instrukcje/DbMHBRTzd>.

Na platformie znajdują się także:

- programy nauczania i scenariusze zajęć – zakładka „Programy nauczania i scenariusze zajęć do kształcenia ogólnego”;
- dodatkowe e-materiały do wykorzystania w szkole lub do samodzielnej pracy ucznia zamieszczone w zakładce „Katalog zasobów dodatkowych”;
- w zakładce „Materiały partnerów” znajdują się linki do zewnętrznych zasobów przygotowanych przez m.in.: przez Instytut Pamięci Narodowej czy Urząd Transportu Kolejowego, wraz z opisem zawartości;

- bardzo ważnym zasobem, w kontekście obecnie prowadzonych działań, jest zawartość zakładki „Kształcenie na odległość”. Dyrektorzy szkół, nauczyciele, uczniowie i rodzice znajdują tam poradnik na temat kształcenia na odległość, wraz z polecanymi stronami internetowymi będącymi repozytoriami wiedzy oraz opisem najpopularniejszych narzędzi do edukacji zdalnej. Nauczyciele języków obcych znajdują tam osobny zasób zawierający wykaz materiałów i narzędzi przydatnych do nauki języków obcych;

- materiały w postaci e-podręczników, które powstały w Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki. Można je znaleźć w zakładce „Epodręczniki PO KL”. Spora część zawartych w nich treści została przypisana do nowej podstawy programowej i jest dostępna w postaci osobnych materiałów

(w przypadku części e-materiałów, ze względu na ich specyfikę, system może wyświetlić informację, że nie jest możliwe skorzystanie z niektórych funkcjonalności platformy);

- nauczyciele i uczniowie znajdują tam również grę edukacyjną pn. „Godność, wolność i niepodległość” powstałą w ramach Programu Wieloletniego Niepodległa na lata 2017-2022.

Ministerstwo współpracuje także Telewizją Polską. Dzięki tej współpracy do dzieci i młodzieży została skierowana specjalna oferta edukacyjna. Plan lekcji „Szkoly z TVP” jest dostępny na specjalnej stronie szkolaztvp.pl. Dodatkowo wszystkie wyemitowane na antenie lekcje są dostępne na vod.tvp.pl w specjalnie przygotowanych serwisach poświęconych poszczególnym klasom szkoły podstawowej.

Organizacja pracy na odległość w szkole zależy przede wszystkim od możliwości (dostępnych urządzeń, narzędzi, kompetencji nauczycieli i bardzo wielu innych czynników), dlatego obowiązkiem dyrektora i nauczycieli była diagnoza tych możliwości i warunków (we współpracy z rodzicami), a następnie ustalenie najlepszego możliwego sposobu działania.

Realizacja nauczania na odległość możliwa jest dziś m.in. dzięki efektom realizowanego latami 2017 – 2019 Rządowego projektu rozwijania szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych (dalej: TIK). Program był adresowany do wszystkich szkół podstawowych, a jego celem było:

- 1) wyposażenie lub doposażenie zakwalifikowanych do programu szkół w pomoce dydaktyczne niezbędne do realizacji programów nauczania z wykorzystaniem TIK;
- 2) zapewnienie uczniom z zakwalifikowanych do programu szkół podstawowych dostępu do pomocy dydaktycznych,

w szczególności tablic interaktywnych z projektorem, głośników lub innych urządzeń pozwalających na przekaz dźwięku lub interaktywnych monitorów dotykowych do kształcenia kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie posługiwania się TIK oraz do rozwijania zainteresowań i uzdolnień uczniów w ramach zajęć pozalekcyjnych;

- 3) zapewnienie uczniom, a także ich nauczycielom, szkoleń umożliwiających efektywne korzystanie z tablic interaktywnych lub interaktywnych monitorów dotykowych.

Odnosząc się do kwestii właściwego przygotowania nauczycieli i uczniów do prowadzenia zdalnego nauczania należy podkreślić, że rozwijanie kompetencji cyfrowych nauczycieli i uczniów od kilku lat należy do priorytetów Ministerstwa Edukacji Narodowej i obszar ten jest co roku uwzględniany w Podstawowych kierunkach realizacji polityki oświatowej państwa.

Dokument ten obliguje wszystkie jednostki systemu oświaty, w tym kuratoria oświaty, placówki doskonalenia nauczycieli oraz szkoły i placówki do realizacji wynikających z niego działań. I tak, wśród ustalonych na kolejne lata szkolne kierunków realizacji polityki oświatowej były/są:

- w roku szkolnym 2019/2020: Rozwijanie kreatywności, przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych uczniów, w tym bezpieczne i celowe wykorzystywanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego.;
- w roku szkolnym 2018/2019: Rozwijanie kompetencji cyfrowych uczniów i nauczycieli. Bezpieczne i odpowiedzialne korzystanie z zasobów dostępnych w sieci.;
- w roku szkolnym 2017/2018: Podniesienie jakości edukacji matematycznej, przyrodniczej i informatycznej. Bezpieczeństwo w Internecie. Odpowiedzialne korzystanie z mediów społecznych.;
- w roku szkolnym 2016/2017: Rozwijanie kompetencji informatycznych dzieci i młodzieży w szkołach i placówkach.

Placówki doskonalenia nauczycieli, realizując kierunki polityki oświatowej państwa, każdego roku przygotowują ofertę szkoleniową dla nauczycieli, uwzględniającą szkolenia z tego obszaru.

Działania na rzecz rozwoju i doskonalenia kompetencji cyfrowych oraz wykorzystywania nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych w nauczaniu są również od wielu lat wspierane z wykorzystaniem środków finansowych UE pochodzących z programów operacyjnych: Polska Cyfrowa oraz Wiedza Edukacja Rozwój.

W Programie Operacyjnym Polska Cyfrowa na lata 2014-2020 w dziedzinie edukacji, realizowane są w szczególności następujące ogólnokrajowe projekty szkoleniowe dla nauczycieli:

- „Innowacyjne rozwiązania na rzecz aktywizacji cyfrowej” – szkolenia dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej z nauczania programowania;
- „Centrum Mistrzostwa Informatycznego” – wsparcie prowadzących i uczestniczących w kołach algorytmiki i programowania,
- „Działania szkoleniowe na rzecz rozwoju kompetencji cyfrowych” (projekt Lekcja: Enter), w ramach którego prowadzone są w całym kraju szkolenia dla nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących z wykorzystywania narzędzi i zasobów cyfrowych w procesie dydaktycznym. Aktualnie, w wyniku I tury naboru, w szkoleniach uczestniczą nauczyciele z około 400 szkół. Docelowo, w ramach tego projektu, szkoleniami zostanie objętych 75 tys. nauczycieli szkół podstawowych i ponadpodstawowych).

Odnosząc się do zawartych w oświadczeniu Pani Senator uwag, dotyczących braku sprzętu komputerowego wykorzystywanego do nauki zdalnej przez uczniów, wyjaśniam:

1) Organ prowadzący szkołę lub placówkę ma możliwość bezpłatnego użyczenia (na zasadzie umowy cywilnej) sprzętu (komputer/zestaw komputerowy/laptop/tablet) niezbędnego do realizacji przez ucznia lub nauczyciela zajęć na odległość.

2) Od 1 kwietnia br. samorządy mogą także wnioskować o pieniądze na zakup sprzętu dla uczniów i nauczycieli do zdalnej nauki. Do rozdysponowania jest kwota 186 mln zł. Działanie jest efektem współpracy ministrów edukacji cyfryzacji oraz starań resortu cyfryzacji, dzięki którym Komisja Europejska zgodziła się, aby zaoszczędzone środki w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa przekazać na zakup sprzętu dla szkół. Minimalna kwota zwrotu, jaką może otrzymać samorząd, to 35 tysięcy, maksymalna – 100 tysięcy złotych. Wysokość finansowania jest uzależniona od liczby uczniów w określonej gminie lub powiecie. O pieniądze może wnioskować każda gmina i powiat (nie jest wymagany wkład własny). Finansowanie można przeznaczyć na zakup sprzętu niezbędnego do kształcenia na odległość. W pierwszej kolejności są to: komputery, laptopy czy tablety. Za otrzymane środki samorządy mogą kupić również: niezbędne oprogramowanie, ubezpieczenie sprzętu, mobilny dostęp do Internetu lub inne akcesoria potrzebne w zdalnym nauczaniu. Nie ma określonych wymagań dotyczących konkretnego sprzętu. Sugerowana cena jednego komputera lub laptopa nie powinna przekroczyć 3,5 tys. zł, a tabletu 1,5 tys. zł. Działanie jest realizowane przez

Centrum Projektów Polska Cyfrowa (CPPC). Wniosek złożony do CPPC został maksymalnie uproszczony, a obowiązkowe procedury zredukowane do minimum. Wszystko po to, jak najwięcej samorządów w jak najkrótszym czasie mogło zakupić niezbędny sprzęt do kształcenia na odległość. Na złożenie raportu rozliczającego poniesione wydatki jednostki samorządu terytorialnego będą miały 6 miesięcy. Więcej informacji na stronie <https://cppc.gov.pl/zdalna-szkola>. Na bieżąco publikowana jest tam również lista tych samorządów, które złożyły wniosek i otrzymały finansowe wsparcie.

3) Możliwe jest podejmowanie działań w tym zakresie także ze środków regionalnych programów operacyjnych. Niewykorzystane dotychczas środki w Programach, zgodnie z Coronavirus Response Investment Initiative, są przesuwane na cele związane z poprawą infrastruktury i wyposażenia służby zdrowia oraz na cele dotyczące interwencji na rynku pracy i wsparcia przedsiębiorców w zaistniałej kryzysowej sytuacji. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej proponuje wykorzystanie ewentualnych oszczędności w projektach realizowanych na rzecz szkół w regionie. Istotne w tym kontekście jest, aby zakupiony sprzęt stanowił wyposażenie szkół, natomiast na czas obowiązkowej pracy zdalnej mógł być użyczany uczniom i nauczycielom. W przypadku pytań związanych z zakresem ww. projektów organami właściwymi do kontaktów są właściwi Kuratorzy Oświaty.

4) Ponadto operator Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej (Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa – Państwowy Instytut Badawczy) od 31 marca br. realizuje przyspieszoną, z powodu epidemii, dostawę do szkół laptopów wraz z szafami do przechowywania i punktami dostępowymi Wi-Fi, które stanowią Mobilne Pracownie Komputerowe - nagrody w konkursie #OSEWyzwanie. Pierwsza transza 4 000 laptopów została już rozesłana do 250 szkół, wskazanych spośród laureatów konkursu przez Ministerstwo Edukacji Narodowej jako szkoły o największych potrzebach sprzętowych. W kolejnych tygodniach kwietnia planowana jest dystrybucja następnej transzy - prawie 8 000 laptopów, które trafią do 764 szkół.

Kuratorzy oświaty w ramach nadzoru pedagogicznego monitorują sposób organizacji kształcenia na odległość. Z danych przekazanych Ministerstwu Edukacji Narodowej przez kuratorów oświaty wynika, że obecnie zdalne nauczanie realizuje 100% szkół.

Podjęcie przez Ministra Edukacji Narodowej decyzji o kolejnym przedłużeniu terminu czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty, powoduje, że określone w harmonogramach

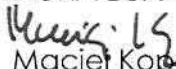
egzaminacyjnych terminy przeprowadzania egzaminów musiały zostać zmienione, zgodnie z art. 30c ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2019 r. poz. 1148, z późn. zm.).

Egzamin maturalny i egzamin ósmoklasisty zostały przesunięte na czas późniejszy. Egzamin ósmoklasisty będzie przeprowadzony od 16 do 18 czerwca br. Egzamin pisemne maturalne rozpoczną się 8 czerwca. Nie będzie w tym roku egzaminów maturalnych ustnych. Egzamin potwierdzające kwalifikacje w zawodzie będą trwały od 22 czerwca do 9 lipca br. Szczegółowy harmonogram egzaminów został zamieszczony 24 kwietnia br., na stronie internetowej MEN.³

Konkludując, Ministerstwo Edukacji Narodowej zapewniło ramy prawne i organizacyjne umożliwiające wszystkim uczniom nieprzerwaną realizację procesu dydaktycznego, w tym także zakończenie zajęć dydaktyczno-wychowawczych we wcześniej ustalonych terminach oraz przeprowadzenie egzaminów zewnętrznych dla uczniów kończących edukację w poszczególnych typach szkół.

Z poważaniem

Z upoważnienia
MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ

Maciej Kopeć
Podsekretarz Stanu

³ <https://www.gov.pl/web/edukacja/harmonogram-egzaminow-2020>.